

Avrupa Adalet Divanı

Çev: Alpay HEKİMLER*

Avrupa Adalet Divanı

Karar Tarihi: 15.7.2021

Sayısı: C-795/19

Ceza İnfaz Kurumu Memurları için Asgari İşitme Yeterliliği: Estonya'daki Düzenleme Birlik Hukukuna aykırıdır.

Özü:

Estonya'da yürürlükte olan mevzuata göre, asgari işitme yeterliliğine sahip olmayan ve görevini ifa edebilecek yeterliliğe sahip olup olmadığının belirlenmesi yönünde denetimlerin yapılmasına engel olan düzenleme, birlik hukukuna aykırıdır. Bu yöndeki bir hüküm, engelli olunması nedeniyle açıkça ayrımcılık yapılması anlamına gelmektedir.

Olay:

Davacı, 15 yıl boyunca Tartu (Estonya) Ceza İnfaz Kurumunda, ceza infaz koruma memuru olarak çalışmıştır. Görevini ifa ettiği esnada Estonya Hükümeti 12 Numaralı Yönetmeliği yayınlamış, anılan yönetmelikte ceza infaz koruma memurlarının sağlık koşulları, sağlık durumunun belirlenmesi ve de sağlık raporunun şekli ve içeriği hakkında düzenlemeler yaparak, yürürlüğe koymuştur. Anılan yönetmelik kapsamında görev yapacak olan memurların asgari işitme yeterliliği belirlenmekte olup, belirlenen bu eşik değer in altında bir yetiye sahip olanların açıkça mesleğinin icra edilmesine engel oluşturduğu hüküm altına alınmaktadır. Bunun ile birlikte işitme yeterliliğ in tespiti aşamasında işitme yeterliliğ in artırılmasına yönelik olarak yardımcı araçların kullanılmamasına da izin verilmemektedir.

Haziran 2017 tarihinde davacı, Tartu Ceza İnfaz Kurumu müdürü tarafından 12 Numaralı Yönetmelikte belirlenmiş olan asgari işitme yeterliliğini sağlamadığı gerekçesiyle işten çıkartılmıştır. Davacı, Estonya'da alınan kararı dava ederek yönetmelik hükümlerinin engellilere yönelik ayrımcılık oluşturduğunu aynı zaman da Anayasaya da aykırı olduğunu iddia etmiştir. Yetkili İdare Mahkemesi, davanın reddi yönünde karar vermiştir. Davacının temyiz başvurusu üzere Temyiz Mahkemesi davanın kabulüne ve yönetmelik hükmünün mevzuata aykırılık oluşturduğuna hükmetmiştir. Ancak Temyiz Mahkemesi aynı zamanda, Estonya

* Prof. Dr. Eskişehir Osmangazi Üniversitesi

Danıştay'ına başvurulmasına ve getirilen düzenlemenin Anayasaya uygunluğunun denetlenmesi sürecinin başlatılmasına karar vermiştir. Yüksek Mahkeme, yaptığı yargılama sonucunda, engeli olan ve benzer durumda olan kişilerin ayrımcılığa tabi tutulamayacaklarının bunun sadece Anayasadan kaynaklı değil, onun ötesinde birlik hukukunun da bir sonucu olduğundan, Avrupa Adalet Divanına başvurularak ilgili ulusal hükmün 2000/78 sayılı Direktife aykırılık oluşturup oluşturulmadığının tespit edilmesine karar vermiştir.

Gerekeç:

12 Numaralı Yönetmelik, ilgili direktifin düzenleme alanına girmekte olup, engellilik nedeniyle doğrudan ayrımcılık yapılmasına yönelik hükümler ihtiva etmektedir. İlgili hükmün 2000/78 sayılı Direktifin 4.maddesinin 1.fıkrası hükmü uyarınca haklı bir gerekçeye dayanıp dayanmadığının denetlenmesi gerekir. Anılan madde fıkrasına göre üye ülkeler, ayrımcılığa neden oluşturan unsurun, ifa edilecek olan iş veya ifa etme şartları kapsamında önemli bir koşul oluşturması durumunda, ayrımcılık olarak kabul edilmesi yönünde bir düzenlemeye gidebilmektedirler, ancak bu yöndeki bir düzenlemeye gidebilmek için yasal bir amacın ve uygun koşulların sağlanmış olması gerekmektedir. İlgili hüküm bu yönde bir düzenlemeye cevaz vermesi durumunda ise, bunun dar kapsamlı olarak yorumlanması gerekmektedir.

Doğru bir biçimde işitme ve asgari bir işitme yeterliliğine sahip olunması, ceza infaz koruma memuru olarak istihdam edilen kişilerin ifa ettikleri görevleri gereğince. Ulusal bir düzenleme kapsamında, işin ifa edilebilmesi için asgari işitme yeterliliğine sahip olunması yönündeki koşul, 2000//8 sayılı Direktifin 4.maddesinin 1.fıkrası hükmü uyarınca “mesleğin icra edilebilmesi yönünde önemli bir koşul” olarak değerlendirmek gerekir. 12 Numaralı Yönetmelik kişilerin güvenliğinin sağlanması ve kamu düzeninin korunmasını hedeflemektedir. Bu açıdan yasal bir amaca hizmet etmektedir. Denetlenmesi gereken konu, yönetmelikte belirlenmiş olan ceza infaz koruma memurunun asgari işitme yeterliliğinin herhangi bir yardımcı aracın kullanmadan aranan asgari işitme şartının sağlanma gerekliliği konusundaki düzenlemenin uygun olup olmadığının belirlenmesidir.

Bu bakımdan getirilen düzenlemenin, hedeflenen amaca ulaşılması için gerekli olup olmadığının tespiti gereklidir. Yönetmelik, görme yeterliliği konusunda eksikliği olan kişilerin yardımcı araçlar vesilesiyle bu eksikliği gidermesine izin vermektedir. Buna karşın işitme yeterliliği konusunda kayıpları olan kişilerin yardımcı araçların kullanılmasına cevaz verilmemektedir. Böylelikle 12 Numaralı Yönetmelik kapsamında işitme yeterliliğinin sağlanması konusunda yardımcı araçlarının kullanılmasına izin verilmiyor olmasının, ceza infaz koruma memurunun işin ifa edilmesine kesinlikle engel oluşturduğu yönünde gerekçenin açıkça ortaya konması gerekir. Bunun ile birlikte yönetmelik, işitme yeterliliği kaybına rağmen, ceza infaz koruma memurunun işe uygun olup olmadığının bireysel olarak belirlenmesine de imkan vermemektedir.

Ayrıca, 2000/78 sayılı Direktifin 5.maddesi hükmü uyarınca işverenin, engeli olan insanların istihdam edilebilirliğini ve bir meslek icra edebilmeleri yönünde gerekli tedbirleri alma konusunda, kabul edilebilir seviyenin üzerinde bir yük getirmediği sürece, yükümlü olduklarının hatırlatılması gerekir. 12 Numaralı Yönetmelik, bir işitme cihazının kullanılması suretiyle asgari işitme yeterliliğine ulaşıp ulaşılmadığının denetlenmesine imkan vermemekte olduğu gibi, yeterliliğin sağalmaması halinde başta bir alanda istihdamının mümkün olup olmadığının işveren tarafından tespit edilmesine olanak vermemektedir.

Tespit edilebildiği kadarıyla yönetmelikte yer verilen düzenleme, yönetmelik ile belirlenmiş olan amacını aşmaktadır. Bu nedenle yönetmelik hükmümün 2000/78 sayılı Direktife açıkça aykırı olduğuna karar verilmiştir.

Avrupa Adalet Divanı

Karar Tarihi : 28.4.2022

Sayısı : C-677/20

Dönüş yoluyla kurulan bir SE'de (Avrupa Anonim Şirketine) işletme seviyesinde yönetime katılım.

Özü:

Bir Alman Anonim Şirketinin, Avrupa Anonim Şirketine dönüştürülmesi durumunda belirlenen seçim yöntemi yoluyla, denetleme kurulunda görev yapacak sendika temsilcisinin seçilmesi sınırlandırılmaz.

Olay:

2014 yılında bir Alman Anonim Şirketi olan SAP, davalı SAP-SE Avrupa Anonim Şirketine (SE) dönüştürülmüştür. Dönüşüm öncesi ve sonrasında, şirketin denetleme kurulundaki üyeler, aynı sayıda hissedar ve işçi temsilcilerinden oluşmaktadır. Dönüşüm işlemi öncesinde, Alman mevzuatı hükümleri uyarınca iki ayrı aşamada işçi temsilcilerin seçimi yapılmış, fakat seçimlerden birinde sendikanın adayı saklı tutulmuştur.

Dönüşüm süreci, davalı ile müzakere komisyonu tarafından bağitlanmış olan sözleşme kapsamında gerçekleştirilmiş olup, işçilerin gelecekteki yönetime katılım hakların kapsamı da bu doğrultuda tayin edilmiştir. Sözleşmede, denetleme kurulu üye sayısının 12'nin altına düşmesi halinde, önceden olduğu gibi sendikaların aday gösterme hakkına sahip olduklarını, ancak seçimin ayrı yapılmayacağı hüküm altına alınmıştır. Davalının, denetleme kurulu üye sayısının 12'ye düşürülmesine ve böylelikle küçültülmesine karar vermesinin ardından, davacı sendikalar İG Metall ve Ver.di, Alman mahkemelerine başvurmuşlardır.

Yapılan yargılama sonucunda Federal İş Mahkemesi, davayı askıya alarak, Avrupa Adalet Divanına başvurmuştur. Mahkeme, Avrupa Anonim Şirketinin statüsünü tayin eden Direktif kapsamında işçilerin katılım haklarının kapsamını belirlenmesini talep etmektedir. Anılan Direktif kapsamında, tarafların bağitladıkları sözleşmede, işçilerin yönetime katılım hakları konusunda, tüm katılım haklarına ilişkin olarak düzenlemeye gidilmesi gerekli olup, bu katılım haklarının kapsamı dönüşüm öncesine oranla daha sınırlı olabilmesi mümkün değildir.

Federal İş Mahkemesi, sendika temsilcisinin seçimine ilişkin olan düzenlemenin, Alman hukukuna göre kurulmuş ve daha sonardan Avrupa Anonim Şirketine dönüştürülmüş olan davalı şirkete korunup korunmaması gerektiğini ya da sözleşme yoluyla çıkarlarının denkleştirilmesinin mümkün olup olmadığını tespitini talep etmektedir.

Gerekçe:

Özel müzakere komisyonunun, özerk müzakere yetkisine dayalı olarak sendika tarafından önerilen adayın denetleme kuruluna seçilmesinin sınırlandırılmasına yönelik ayrı bir seçimin yapılmasını düzenleyemez.

Dava konusu olaydaki SAP SE şirketinde, sendika temsilcisinin seçilmesine ilişkin özel usul, Almanya'da tanınmış olan yönetime katılım haklarının temel bir unsurunu oluşturmakta olup, müzakere konusu edilemez.

Berlin-Brandenburg Eyalet İş Mahkemesi

Karar Tarihi: 11.5.2021

Sayısı : 8 Sa 1655/20

Aşırı sağ çevrelerin kullandığı dövmeler taşıyan bir öğretmenin iş sözleşmesinin derhal feshi geçerlidir.

Özü:

Berlin-Brandenburg Eyalet İş Mahkemesi, aşırı sağ çevrelerin kullanmakta olduğu dövmeleri taşıyan bir öğretmenin iş sözleşmesinin derhal feshini, kanuna uygun olduğuna hükmetmiştir.

Olay:

Davacı öğretmen “Benim Şerefimin Adı Bağlılıktır” (Meine Ehre heißt Treue) yazısını göğsünün üzerine dövme ile yazdırmış olduğundan dolayı iş ilişkisi feshedilmiştir. Eyalet İş Mahkemesine başvuran davacının davası reddedilmiş, Federal İş Mahkemesine temyiz yolu kapalı tutulmuştur.

Gerekçe:

Davacının yaptırmış olduğu dövmeler, kendisinin öğretmen olarak mesleğini icra etmesine yönelik uygun olmadığını açıkça ortaya koymaktadır. Öğretmen olarak mesleğin icra edilebilmesi için, Anayasaya sadık olmasını da gerekli kılmaktadır. Davacının göğsüne yaptırmış olduğu “Benim Şerefimin Adı Bağlılıktır” içerikli yazı, Anayasaya olan bağlılığını tam olmadığını göstermektedir. Davacının ayrıca diz seviyesinin altında taşımakta olduğu ve sürekli görülmeyen “sevgili ailem” içerikli diğer bir dövme bu gerçeği de değiştirmemektedir.

Fesih kararının verildiği günde, fesih kararının gerekçesinin var olması sebebiyle, daha sonradan dövmenin değiştirilmesi veya üzerine eklemelerin yapılmasının bir önemi bulunmamaktadır. Fesih kararı haklı bir gerekçeye dayanmakta olduğundan dolayı, Ceza Kanununun 86.maddesinin a.fıkrası kapsamında (Anayasaya aykırı olan organların işaretlerinin taşınması) kesinleşmiş bir kararının olup olmadığının da ayrıca önemi bulunmamaktadır.